

svibanj 2020.

Pohod

ISSN 2706-5197

broj 2.

TROMJESEČNIK UDRUGE HRVATSKA ZA ŽIVOT

www.hrvatskazazivot.com

U ovome
broju:

40 DANA ZA ŽIVOT

Marija Šošić:

Dalmacija puna života

NAŠI PROGRAMI

Oprostom oslobođene -
program iscjeljenja
rana pobačaja
kod žena

NAJAVLJUJEMO

3. utrka za život

INTERVJU

Sue Thayer:

Od voditeljice klinike
za pobačaje do
pro-life aktivistkinje

BIOETIČKI KUTAK

Dr. sc. Branka Gabrić:

Život u majčinoj utrobi

SVJEDOČANSTVO

Katja Rajić:

(Ne)planirano

LJUDSKA
PRAVA

KREĆU
KADA

LJUDSKI
ŽIVOT
ZAPOČINJE

Ovaj tromjesečnik dar je zajednici za izgradnju kulture života.

40 DANA
ZA ŽIVOT

Uvodna riječ predsjednika udruge »Hrvatska za Život«

Tko je mogao očekivati ovakav ulazak u ovogodišnje pashalno (vazmeno) vrijeme, u vrijeme Kristove muke, križa i uskrsnuća, tj. u vrijeme njegova prijelaza »s ovoga svijeta k Ocu« (Iv 13, 1)!

»Suvremeni je svijet masovno-psihološki doveden u stanje očekivanja sudnjega dana, stanje ekonomske, životne i opće neizvjesnosti. Nikada se vjerojatno ne će doznati je li virus koji je SZO 'krstila' kao SARS-CoV-2 slučajno 'pobjegao' s wuhanske tržnice ili je namjerno pušten iz nekoga laboratorija - zbog nećijih ekonomskih, geostrateških i inih interesa.« Ovo je citat iz opširnog teksta našega uglednog znanstvenika i publicista Slavena Letice objavljenoga u *Hrvatskome tjedniku*. Ovakve i slične tvrdnje 'vrište' s TV ekrana, novinskih stupaca i brojnih portala šireći paniku i strah, a sve prate brojna nagađanja o tome kako se i zašto sve to dogodilo. Jedni vjerojatno misle, kao što navodi Letica, da je koronavirus slučajno 'pobjegao' s wuhanske tržnice, drugi da je namjerno pušten iz nekog laboratorija. I tako u nedogled.

Mi se nećemo priklanjati ni jednoj od ovakvih i sličnih 'teorija', nego ćemo s punim povjerenjem zazvati Božju pomoć i milost da pomogne ovome ispaćenome i u mnogočemu posrnulome svijetu, ponajprije u moralnome smislu. Nama koji smo pokrenuli tromjesečnik *Pohod* odavno je jasno da se daleko veća drama od ove koju je prouzrokovao koronavirus odvija u ljudskoj duši pogode- noj raznim grijesima, ponajviše grijehom pobačaja. Zbog toga grijeha danomice i širom svijeta stradaju nebrojena nedužna ljudska bića. Neka nas ta strašna stvarnost još više potakne na molitvu i ustrajnost u borbi za svaki ljudski život!

Dobro je u svemu što se događa da su se ljudi cijelog svijeta, unatoč izolacijama, ograničenjima i karantenama, ujedinili i postali bliži jedni drugima kao nikada prije. Kada bi se samo tako jednodušno ujedinili u borbi za spas nerođene djece čiji je život ugrožen, mislim da bi i sva druga zla koja pogađaju ovaj naš svijet ubrzo prestala. A to ne zahtijeva gotovo nikakva materijalna sredstva, dovoljna je samo djelatna ljubav i povjerenje u Božju volju.

Nas je Hrvate uz koronavirus dodatno pogodilo i potres. I što se dogodilo? Kao i u nedavnome ratu, opet smo zajedno: navijačke skupine, policija, civilna zaštita, ratni veterani i mnogi drugi. Probudilo se sve najbolje i najplemenitije u hrvatskoj duši.

A sada se vratimo Uskrsu koji nije tek lijepa i utješna priča, nego je utemeljen na stvarnim događajima i svjedočanstvima apostola koja su sadržaj njihove vjere i neugasive nade da je Uskrsnuli proslavljen i prisutan u svojoj zajednici i u svakom pojedinom vjerniku. Zahvaljujući njihovoj vjeri i svjedočanstvima, mi također vjerujemo i znamo da se Bog neopozivo objavio svijetu po svome Sinu koji se Uskrsnućem pokazao kao Spasitelj i pobjednik nad smrću i grijehom.

»Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim, jer si ti sa mnom« (Ps 23, 4).

Dragi prijatelji, neka svjetlo uskrslog jutra obasja svaki ljudski život i sve tamne strane čitavoga svijeta!

Ante Čaljkušić

Pohod - magazin za život, tromjesečnik udruge »Hrvatska za Život«

Svibanj 2020. - 2. broj

Izdavač:

Hrvatska za Život

Glavni urednik: Krunoslav Puškar

Članovi uredništva: Ante Čaljkušić i Petra Milković

Autori: Lidija Dugan, Branka Gabrić, Krunoslav Puškar, Katja Rajić, Marija Šošić, Sue Thayer

Grafička obrada: Petar Krešimir Čavar

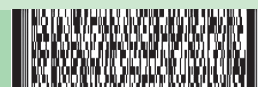
Programiranje: Mladen Abaz

Fotografija na naslovnici: Mladen Ćurić

Hrvatska za Život

Kajfešov brijeg 12, 10000 Zagreb

Donacija za udruge »Hrvatska za Život« - IBAN: HR48 2340 0091 1106 9825 3 (za inozemstvo: SWIFT PBZGHR2X)

Dobili smo potporu...

»Oduševilo me kada sam čuo da će magazin *Pohod* biti dar svim ljudima dobre volje za izgradnju kulture života. Posebno mi je drago što će članovi Udruge slati ovaj magazin na adrese bolnica, pojedinaca u političkome životu te onima koji sudjeluju u donošenju zakona. Ovo je jedan izvrstan način evangelizacije, a ujedno i prozor za *pro-life* sadržaj na internetu.«

don Damir Stojić, studentski kapelan grada Zagreba

»S desecima mjesta bdjenja u sklopu inicijative *40 dana za život* diljem zemlje, Hrvatska je postala svjetski lider u zaštiti majki i djece od pobačaja. *Pohod* je još jedan način na koji Hrvati koji zagovaraju život svijetle u tami, dovodeći Hrvatsku, ali i čitavu Europu, jedan korak bliže samome kraju pobačaja.«

Steve Karlen, direktor kampanje inicijative »40 dana za život«, SAD

»U pretrpanosti internetskim sadržajima, časopis koji dobiješ u ruke pravo je osvježjenje! *Pohod* je istinski pohod u ljudska srca, osobito kroz svjedočanstva onih koji su se odlučili za život. Časopis zrači radošću zbog svakog začetog i rođenog djeteta, što je najbolji način suzbijanja tame i bijede pobačaja. Daje širu sliku inicijative od one *molitelja ispred bolnice* i značajan je doprinos promicanju vrijednosti novog života i obitelji u društvu. Promjena mentaliteta je nužna da bismo izborili i zakone koji štite život. Čestitke i ustrajte u svom radu za kraljevstvo nebesko!«

Kristina Pavlović, udruga »Teen STAR« i Centar za prirodno planiranje obitelji

»U tami smrti i jedna upaljena šibica donosi veliku svjetlost i prokazuje što je istina, a što nije. A mi kršćani pozvani smo biti svjetlo. Takvo je svjetlo zasigurno inicijativa *40 dana za život*. Bog blagoslovio sve njezine djelatnike, molitelje i sve ono dobro koje čine za čovječanstvo, a Njemu na slavu. Bog s vama!«

fra Lazar Perica, župnik Župe Uznesenja Marijina, Bilice

»Biti dio apostolata za život nije odabir nego poziv! Bog nas poziva u život, Bog nam daje život! Pozvani smo upotrijebiti sve svoje snage i mogućnosti kako bismo obranili pravo na život drugoga i približili se sami Životu! Neka se i po ovom magazinu proslavlja Bog!«

vlač. Davor Šumandi, župnik Župe bl. Alojzija Stepinca, Koprivnica

»Posljednjih je desetljeća medicina uvelike uznapredovala u liječenju, ali i u sprečavanju bolesti. Međutim, neke su od tih tehnologija uzrokovale ozbiljne moralne probleme. Mudri odgovori i obrazovanje mogu nam svima pomoći donijeti dobre moralne odluke vezane uz te teške životne probleme. Možemo naučiti kako odgovoriti na argumente koji se koriste kako bi se opravdalo zlo. Ovo je vrijeme moralne konfuzije, no mi smo ljudi nade! Poduprite stoga napore ovog magazina čija pravovremena informacija može ostvariti veliki utjecaj na ovo vrijeme.«

Lynn Grandon, Ured za život denverske nadbiskupije, Colorado, SAD

»Inicijativa *40 dana za život* za mene osobno predstavlja trenutno najvažniji pokret u Hrvatskoj. Zašto? Jednostavno. Jer se bore za život nerođene djece. Nema ništa vrjednije među zemaljskim pojavama od ljudskog života koji je svetinja od začeca do prirodne smrti. Ovaj časopis ima za cilj izvještavati o proteklim i obavještavati o budućim događajima unutar Inicijative te je neizostavna karika u lancu dobrote i kulture života!«

fra Ivan M. Lotar, OFM Conv., župnik vikar Župe sv. Antuna Padovanskog i sv. Maksimilijana Kolbea, Zagreb

»Pokretanje magazina kao i sve druge djelatnosti udruge *Hrvatska za Život* ukazuju na to da borba za život pobjeđuje. Sretna sam što su toliki mladi nastavili ovaj apostolat koji smo mi započeli prije 25 godina. Hrabro naprijed!«

Ružica Čavar, dr. stom. i dr. med., Hrvatski pokret za život i obitelj

»Da bismo pobijedili u ovoj borbi, trebamo se svi ujediniti. Vrijednost ovog magazina vidim upravo u donošenju teških tuđih sudbina pred oči čitatelja koji nisu imali bliski susret s pobačajem. Gledajući očima onih koji su bili licem u lice sa zlom, pročistit ćemo i vlastite duše. Tek tada ćemo ugledati Njega i tek tada će bitka biti dobivena. Hvaljen Isus i Marija.«

Katarina Dvornik, dr. med., spec. ginekologije i porodništva

»Dragi moji mladi prijatelji, drago mi je što postojite i što se tako složno i predano borite za svaki i najmanji život. *Pohod* je kruna vašeg rada u kojem djela govore za buduće naraštaje. Neka poput Marije koja je pohodila sv. Elizabetu *Pohod* obrađuje sve koje *pohodi*. Molite i radite, volite Život i dijelite radost.«

Danijela De Micheli Vitturi, dr. med., spec. obiteljske medicine

40 DANA ZA ŽIVOT

Dalmacija puna života

Piše: Marija Šošić,
koordinatorka inicijative
»40 dana za život« za Dalmaciju

Inicijativa »40 dana za život« u Dalmaciji započela je 2014. godine u Splitu. Dok smo organizirali prvu kampanju, mislila sam da će to biti jednokratna 40-dnevna molitva, a danas svjedočimo tome kako je prerasla u nacionalni pokret.

Mnogi molitelji iz drugih gradova, kada su čuli za Inicijativu, htjeli su isti takav model borbe za nerođene u svome gradu. Nakon Splita se Inicijativa tako proširila na cijelu Dalmaciju pa je u protekloj korizmenoj kampanji sudjelovalo devet dalmatinskih gradova, na deset mjesta bdjenja, jer u Splitu molimo na dvije lokacije, ispred rodilišta i ispred poliklinike CiTO. U dalmatinsku regiju ubraja se i grad Gospić, što sveukupno čini deset gradova ove regije.

Svaki njezin grad ima svoju specifičnost, od Like pa sve do juga Dalmacije, a neke bih ovdje i izdvojila. U Dubrovniku su početci bdjenja pred bolnicom bili iznimno teški, ali zahvaljujući ustrajnosti, poniznosti, žrtvi i ljubavi molitelja danas smo svjedoci kako se kultura života snažno proširila Dubrovnikom. I između kampanja snažno osvješčuju lokalnu zajednicu o problemu pobačaja pa su tako prvi u Dalmaciji postavili *jumbo* plakat u svom gradu s *pro-life* porukom kao najavu korizmene kampanje.

I dolina Neretve se bori molitvom za najmanje među nama! Osim Metkovića, gdje molitelji bdiju 40 dana ispred Doma zdravlja, uključeni su Ploče i Opuzen, u kojima se na početku i kraju kampanje održavaju mise za blagoslov kampanje te zahvalu za primljene milosti. U Imotskom su molitelji jako prigrlili molitvu za nerođene ispred Doma zdravlja pa svoje mjesto bdjenja nazivaju svojim »malim Nazaretom«.

Zadar ima svoju *pro-life* povijest s *Pro-vitom* koja je godinama djelovala na području Zadra, a molitelji pred bolnicom su snažno nastavili širiti kulturu života u svome gradu. Za Split su pak specifična noćna bdjenja vikendom, velika prisutnost mladih te snažno osvješčivanje lokalne

zajednice organiziranim pobožnostima i između dviju kampanja. Tako je *Jerihonsko bdjenje za nerođene* u crkvi svete Trojice na Poljudu u prosincu i lipnju sada već postalo tradicionalno. Također i Split ima svoju *pro-life* povijest s Obiteljskim savjetovalištem koje je utemeljeno za vrijeme rata.

Radosna vijest o molitvi za nerođene stigla je i na naše otoke. Tako su otoci Korčula, Vis, Hvar, Brač i Šolta organizirali 40-dnevnu molitvenu potporu u svojim župama u vrijeme naših kampanja pred bolnicama. Njihovu molitvenu potporu smo itekako mogli osjetiti, kao i iz svetišta Gospe Sinjske, gdje se također za vrijeme kampanje moli na nakane Inicijative.

U korizmenoj kampanji imali smo najveći odaziv muškaraca do sada. Mogli smo u svim gradovima vidjeti snažne prizore muškaraca u molitvi sa *Straže svetog Josipa!* Također, u Dalmaciji smo blagoslovljeni snažnom potporom svećenika, đakona, bogoslova i časnih sestara te ih često možete susresti i na našim mjestima bdjenja. Sredinom kampanje, zbog novonastalih okolnosti s koronavirusom, nažalost, morali smo obustaviti bdjenja u cijeloj našoj domovini, no molitelji su se jako brzo prilagodili te bdjenje nastavili iz svojih domova. Štoviše, prepoznali su ovu situaciju kao potrebu za pojačanom molitvom pa su i značajno povećali sate bdjenja. Zadar je tako nastavio bdjeti umjesto 12 sati - 24 sata! Mnogi mi molitelji javljaju kako su molitvom u svojim domovima dobili još snažniju vojsku molitelja, jer su im se u molitvi u njihovu terminu priključivale cijele obitelji!

Od prve kampanje do danas gotovo u svakom gradu u Dalmaciji znamo za barem jedan spašen život. Već u prvoj kampanji u Splitu pomagali smo dvije trudnice koje su razmišljale o pobačaju zbog teških obiteljskih i materijalnih okolnosti. Jedna od tih majki na ovogodišnjoj »Večeri dobročinitelja« održanoj u Solinu posvjedočila je kako je upravo Inicijativa spasila život njezinom sinu Roku koji je s nama tu večer slavio svoj 5.

rođendan. Bilo je to uistinu snažno svjedočanstvo i pravo slavlje života! Nisam bila ni svjesna koliko je pobačaj razoran dok nisam upoznala one koje su prošli tu traumu, a nisam znala ni što je prava i istinska radost dok nisam primila u naručje prvo dijete spašeno od pobačaja. Osvjedočila sam se o snazi zajedničke molitve i što se sve može postići kad se ujedinito u borbi za svaki začeti život.

Molitelji su kao živi letak koji se ne može izgužvati.

Da je spašen samo jedan život, vrijedilo je sve žrtve i truda. Do danas znamo za više od tri razreda djece spašene od pobačaja u Hrvatskoj te cijeli gradić ljudi u cijelom svijetu gdje djeluje Inicijativa! To su djeca koja danas slave rođendane, igraju se i radost su svojim roditeljima! A bili su u opasnosti biti pobačeni. Njihove majke svjedoče kako su odustale od pobačaja u posljednji trenutak upravo zbog prisutnosti molitelja pred bolnicama, a duhovna, moralna i materijalna potpora koju im je Inicijativa pružila omogućila im je da svladaju prepreke za koje su mislile da su nepremostive i da je pobačaj jedino rješenje. Upravo je zato naša prisutnost pred bolnicama toliko važna. Nekome uistinu može spasiti život. Molitelji su kao živi letak koji se ne može izgužvati.

Otkako Inicijativa djeluje u Dalmaciji, često smo ohrabreni vijestima o povećanom broju poroda. Tako je u Šibeniku zabilježen *baby boom*! U prva tri mjeseca ove godine rođeno je 40 beba više nego u istom razdoblju lani. Također, u Gospiću se u svibnju prošle godine u dva-tri dana rodilo 11 djece! U čitavoj Dalmaciji svjedočimo padu broja pobačaja, obraćenju ginekologa, neke obitelji su se nakon sudjelovanja u kampanji

odlučile na dijete više... Javlja nam se majke koje su začele nakon više godina borbe s nepložnošću i to baš nakon svakodnevne molitve za nerođene ispred bolnica u svojim gradovima. Neki parovi koji su danas supružnici upoznali su se upravo na mjestu bdjenja. Majke i očevi koji su ranjeni pobačajem mole s nama pred bolnicama i svjedoče kako zadobivaju mir moleći za drugu djecu u opasnosti od pobačaja. Mnogi od njih su pohađali, ili to planiraju, programe naše Udruge za iscjeljenje rana pobačaja: »Oprostom oslobođene« za žene i »Iscjeljenje očeva srca« za muškarce. Životi molitelja kao i nas uključenih u organizaciju su izmijenjeni. Radost nam je sudjelovati ne samo u spašavanju života, već i u odrastanju spašene djece!

I za kraj dijelim s vama veliku i radosnu vijest! Zbog velikog širenja Inicijative i udruge »Hrvatska za Život« ukazala se potreba za prostorom koji će biti savjetovalište za trudnice i mjesto u kojem ćemo provoditi sve programe naše Udruge. Zahvaljujući časnama Služavkama Malog Isusa u Splitu, koje će nam u sklopu svog samostana staviti na raspolaganje prostor, uskoro ćemo otvoriti Centar za život koji će biti središnji ured Inicijative za područje Dalmacije!

Vjerujem da će jesenska kampanja donijeti još više divnih vijesti i plodova. Na samome početku kampanju ćemo predati u sigurne Gospine ruke te je častiti u svim gradovima sudionicima Inicijative *Marijanskom procesijom za život*. Vjerujem da ćemo se nakon ovih izazovnih vremena na jesen vratiti pred naše bolnice još snažniji i hrabriji u svjedočenju koliko je velik taj maleni život u majčinoj utrobi. Kroz cijelu Bibliju Bog blagoslivlja svoj narod djecom. Nastavimo zato snažno zagovarati da se taj blagoslov izlije na naše gradove, na cijelu našu domovinu!

Pomoću ovog **QR koda** možete pogledati koji su sve gradovi iz Dalmacije uključeni u Inicijativu.

Pomoću ovih **QR kodova** možete odabrati i preuzeti tri najljepše glazbene izvedbe psalma 139.

NAŠI PROGRAMI

Oprostom oslobođene - program iscjeljenja rana pobačaja kod žena

U prošlom smo broju predstavili program »Iscjeljenje očeva srca« koji se bavi iscjeljenjem rana pobačaja kod muškaraca, a u ovom ćemo broju, kako smo i najavili, predstaviti program »Oprostom oslobođene« koji se bavi iscjeljenjem rana pobačaja kod žena, a koji provodi Lidija Dugan, članica udruge »Hrvatska za Život«.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

Draga Lidija, reci nam kako si se uopće uključila u apostolat za život i samu inicijativu »40 dana za život«?

Mogu reći da sam odmalena bila u apostolatu za život, budući da nas je mama učila kako je život važan i imala je veliku ljubav prema djeci, a i sama je odrasla u velikoj obitelji. Moje aktivnije uključanje u inicijativu »40 dana za život« zbilo se 2015. godine kada sam pokrenula Inicijativu pred bolnicom u Vukovaru. Moliti za nerođene u gradu koji je u predratnom vremenu bio grad s najvećim brojem pobačaja u cijeloj bivšoj Jugoslaviji zaista je bilo izazovno, zahtjevno, ali i vrlo obećavajuće iskustvo. Rijeke ljudi su dolazile moliti, sat za satom su se izmjenjivali vjerni, miroljubivi, iskreni molitelji koji su bdjeli kako bi pomogli majkama i očevima u potrebi. To je probudilo iskru nade u našem gradu, a ona i danas svijetli. Nakon nekog vremena, kako se Inicijativa u Hrvatskoj širila, uvidjeli smo potrebu za osnivanjem Nacionalnog tima kako bismo lakše komunicirali te efikasnije odrađivali potrebne zadatke, a time je moja uloga pripala novoj voditeljici.

Zašto uopće dolazi do pobačaja? Zašto se žene najčešće odlučuju za taj čin iz tvog iskustva?

To pitanje možemo gledati iz dva aspekta. Jedan je aspekt razlog pobačaja, a drugi aspekt okolnosti. Do pobačaja prvenstveno dolazi jer nismo svjesni koliko je život dragocjen Božji dar, koliko je poseban i vrijedan zaštite te koliko bismo

trebali biti radosni jer nam je povjeren na čuvanje. S druge strane, okolnosti iz kojih se žene odluče pobaciti dijete su razne: nedostatak podrške, financijske poteškoće, zdravstveno stanje, narušeni obiteljski odnosi, dijete začeto u preljubu ili nasilnom spolnom odnosu, neplanirana trudnoća u »nezgodnom« periodu života, mladost majke, površno i olako shvaćanje daljnje mogućnosti začeca u smislu »nisam još spremna, ali kasnije svakako planiram imati djecu«... Nikada životne okolnosti ne bi smjele prevagnuti nad razlogom, tj. shvaćanjem ljepote života, ali to se, nažalost, često događa.

Pobačaj za sobom nosi duboke rane, no je li sam pobačaj uistinu prva rana žene?

Žena je sama po sebi stvorena da bude nositeljica života i njoj je prirodno osjećati radost kad sazna da je trudna. No katkad se izvanjske okolnosti ne slažu s njenim unutarnjim stanjem i ona počne vjerovati kako nije u stanju iznijeti trudnoću do kraja. Tako u njenom srcu počne vladati tuga, zabrinutost, sjeta, razočarenje, ljutnja i ona donosi odluku u afektu i pod emocijama. Pobačaj predstavlja grubo zadiranje u prirodan tijek u ljudskom organizmu i iako se često naziva prekid trudnoće, on to zapravo nije. Trudnoću prekida samo porod, a pobačaj je nešto fatalno, nepopravljivo i razarajuće, pogubno za dijete, a katkad i za majku. Tako prva rana žene ipak postaje nedostatak podrške, okolina koja ne razumije, koja se ne raduje, koja ne nudi svoju pomoć u svakodnevnim životnim potrebama. Sve bi to uvelike pridonijelo ženinom osjećaju da je voljena, da je njeno dijete dobrodošlo te da se sve teškoće, uz dobru volju i pouzdanje u Boga, mogu riješiti.

Koja je najčešća dob žena kada učine pobačaj? Koje se dijete u obitelji najčešće pobaci?

Prema službenim istraživanjima, najčešća dob žena koje učine izabrani pobačaj jest od 30 do 39 godine, a najčešće se pobaci treće dijete.

**Što je to zapravo postabortivni sindrom?
Kako se on očituje? Kako ga doživljava
medicinska i znanstvena zajednica?
Zašto je o njemu važno govoriti?**

Postabortivni sindrom je skup simptoma koji mogu nastupiti kao posljedica doživljenog izabranog ili spontanog pobačaja. Njime su u prvom redu pogođene žene, no mogu biti i muškarci kao i medicinsko osoblje. Razlog nastanka simptoma može biti uporno potiskivanje proživljenog, a neki od simptoma su sljedeći:

- stanje šoka, kao npr. nakon nesreće
- noćne more, smetnje prilikom spavanja
- fiksiranost na trudnice i malu djecu ili pak panični strah od pogleda na njih
- nekontrolirana želja da se iskustvo pobačaja »popravi« time da se što prije opet zatrudni
- dekoncentracija, hiperaktivnost
- nerazmjerne emocionalne reakcije na zvuk usisavača, izbijanje znoja, napadi nekontroliranog vrištanja
- višestruki pobačaji
- obamiranje emocionalnog života (osjećaj da si kao robot, tupilo, praznina, automatizirano obavljanje svakodnevnih zadataka)
- pojava agresivnosti prema ocu djeteta, onome tko je izvršio pobačaj, svim muškarcima ili samoj sebi
- pokušaj opravdanja vlastitog čina zalaganjem da druge žene pobace ili pak odgovaranjem drugih žena od pobačaja
- frigidnost, seksualne disfunkcije, upuštanje u izrabljivačke odnose, promiskuitet
- dugotrajni i neprolazni osjećaj gubitka i praznine
- depresija, osjećaj krivnje, uprljanosti, prokletstva
- strah da će druga djeca biti kažnjena nesrećom
- teški i duboki osjećaji vlastite bezvrijednosti, autoagresija (rezanje žiletom, čupanje kose, grebanje...)
- zlouporaba lijekova, alkohola, droga, poremećaji u prehrani (pretilost ili anoreksija)
- suicidalne misli i neuspjeli (katkad i višestruki) pokušaji samoubojstva

Medicina pojam postabortivnog sindroma kao takvog, nažalost, ne poznaje ili ne priznaje.

Lidija Dugan, provoditeljica programa
Oprostom oslobođene

Na jednoj od tribina koje smo imali na poziv i u suradnji s Hrvatskim katoličkim liječničkim društvom (HKLD), jedan je od liječnika rekao kako pojam postabortivnog sindroma nije uvršten u leksikon medicinskih pojmova i ne postoji kao dijagnoza. »Što ne znači«, rekao je, »da ga nema u praksi.« te nadodao: »Naprimjer, u leksikonu ne postoji ni *mobbing*, ali znamo da je on itekako prisutan na radnim mjestima.« Spomenuti liječnik je dodao kako smatra da je razlog tome što se često liječe trenutni simptomi koji se ne povezuju u cjelinu s traženjem uzroka iz prošlosti: depresija - lijek za nju, nesanica - lijek za nju itd. Stoga smatramo da je itekako važno o tome govoriti, jer smo svjedoci da su na događanjima koje organiziramo, osobito za vrijeme svjedočenja, ljudi i sami u sebi prepoznali ovaj problem, tj. svoje trenutne tegobe s iskustvom spontanog ili izabranog pobačaja u prošlosti. I to je dobro, jer postoji rješenje za to, a jedan od njih je svakako i sudjelovanje u programu »Oprostom oslobođene« koji provodi naša udruga »Hrvatska za Život«.

Nastavak predstavljanja programa »Oprostom oslobođene« pročitajte u sljedećem broju...

Za ovu su godinu zasad dogovorena dva termina provođenja programa, 10.-13. rujna u Ludbregu i 1.-4. listopada u Splitu. O eventualnim promjenama i ostalim mogućim terminima pratite Facebook stranicu »Oprostom oslobođene«, provjerite putem maila oprostom.oslobodjene@gmail.com ili se javite na broj provoditeljice programa: 095 548 9645.

Pomoću ovog **QR koda** pogledajte emisiju s Lidijom Dugan na temu iscjeljenja rana nastalih spontanim ili izabranim pobačajem.

REPORTAŽA

3. utrka za život

Udruga »Hrvatska za Život« provodi projekt »Utrka za život« od 2018. godine. Kao i svakom projektu Udruge, i ovom je projektu cilj osvijestiti javnost o poziciji majki i očeva u hrvatskome društvu te o važnosti i svetosti svakog ljudskog života od začeća do prirodne smrti.

Prva i povijesna utrka za život u Hrvatskoj održana je 8. rujna 2018. u Zagrebu, sa startom i ciljem na jezeru Bundek, dok je Druga utrka za život održana 1. lipnja 2019. godine na istome mjestu.

Premda do ovog projekta Udruga nije imala sportske manifestacije, već se na Prvoj utrci ovaj projekt pokazao kao odličan način da pojedince potakne na zdrav život, ali i da oni svojim sudjelovanjem podignu svijest o vrijednosti svakog ljudskog života. Provođitelj ovog programa Udruge je Damir Luka Saftić.

Sama staza Utrke dugačka je otprilike 6500 metara. Počinje kod ljetne pozornice na Bunde-ku, od koje se dalje proteže na Savski nasip i nastavlja prema pješačkom Savskom mostu. Od Savskog se mosta staza dalje nastavlja s druge strane Savskog nasipa sve do Mosta slobode. Preko Mosta slobode staza se ponovno vraća na Bundek do cilja koji se također nalazi kod ljetne pozornice.

Predviđen datum održavanja Treće utrke za život jest 6. lipnja 2020. godine. Stoga se i ove godine na poseban način pozivaju sportaši, rekreativni i profesionalni, roditelji s djecom te pojedinci treće životne dobi da svojim sudjelovanjem pomognu u izgradnji kulture života. Prva tri trkača i prve tri trkačice u obje skupine (djeca i odrasli) bit će nagrađeni prigodnim nagradama. Utrku će obogatiti i gosti iznenađenja koji su svoj život posvetili brizi za trudnice, majke i očeve s djecom u potrebi.

Kotizacija/donacija za sudjelovanje u Utrci je simboličnih 50 kuna, od koje svaki sudionik Utrke na poklon dobiva majicu i lagani obrok s izvorskom vodom. Preostali iznos od kotizacija iskoristit će se kao donacija za pomoć majkama, trudnicama i njihovoj djeci, štíćenicima o kojima brine udruga »Hrvatska za Život«.

Prijave za ovogodišnju Utrku bit će objavljene uskoro, a sve novije informacije vezane uz samu prijavu za Utrku možete pratiti na Facebook stranici »Utrka za život«.

Sudjeluj i ti! Prijavi se za sljedeću »Utrku za život« i nadahni se za svoje daljnje zalaganje za život u sredini iz koje dolaziš. Budi dio izgradnje kulture života u Hrvatskoj. Trči za one koji još ne mogu trčati.

Za više informacija obratite se na e-mail: utrkazazivot@gmail.com

Pomoću ovog **QR koda** pogledajte galerije fotografija s prijašnjih Utrka za život.

INTERVJU

Sue Thayer: Od voditeljice klinike za pobačaje do *pro-life* aktivistkinje

Razgovarali smo sa Sue Thayer, bivšom voditeljicom zloglasne klinike za pobačaje Planned Parenthood, koja je nakon 18 godina rada u toj ustanovi progledala, shvatila što pobačaj zapravo jest, izašla iz te klinike i pokrenula kampanju inicijative »40 dana za život« ispred svog bivšeg radnog mjesta. Pročitajte kako je izgledao njezin put od voditeljice klinike za pobačaje do pro-life aktivistkinje i kako je sve u njezinom životu Bog okrenuo na dobro.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

Draga Sue, sreli smo se u Phoenixu pretprošle godine. Bila mi je velika radost slušati tvoje moćno svjedočanstvo koje si u svibnju prošle godine podijelila i sa svim sudionicima 2. međunarodne konferencije za život u Zagrebu. Tvoje svjedočanstvo vrlo jasno pokazuje da si prevalila velik put: od voditeljice klinike za pobačaje do *pro-life* aktivistkinje. Možeš li nam reći kako si uopće počela raditi za *Planned Parenthood*?

Počela sam raditi za *Planned Parenthood* kao i mnogi drugi, iz uvjerenja da ću tako pomagati ženama. U to vrijeme nije bilo zdravstvenih usluga u mojoj zajednici po nekakvoj pristupačnoj cijeni pa se činilo odlično nuditi usluge reproduktivnog zdravlja po cijeni koja nije bila fiksna.

Jesi li bila svjesna, kada su te zaposlili, o čemu se točno radi u *Planned Parenthoodu*? Kako i zašto si u konačnici napustila tu kliniku?

Moja je obitelj po svome podrijetlu bila sekularno nastrojena, a o stvarima poput pobačaja i slučaja *Roe vs. Wade* nije se nikad raspravljalo. Tijekom mog razgovora za posao u klinici, ravnatelj me pitao za moje mišljenje o njihovim kirurškim uslugama. Nisam imala pojma da vrše pobačaje i bilo me poprilično sram priznati to. Rekla sam svome budućem šefu kako vjerujem da život počinje začecem i da je pobačaj ubojstvo.

Iznenadilo me da sam dobila posao nakon što sam javno iznijela svoje mišljenje. Nakon mog 18-godišnjeg rada u istoj klinici, opet sam javno iznijela svoje neslaganje s njihovim novim protokolom koji je počeo nuditi pobačaje preko internetske kamere. Jednom kada im se usprotivite, ubrzo letite s posla.

U jednom si svome govoru izrekla sljedeću konstataciju koja mi se jako svidjela: »Ako već letite s nekog posla, onda je *Planned Parenthood* pravo mjesto za to.« Čime si se bavila nakon što si izgubila posao?

Premda mi je laknulo što sam napokon izašla iz *Planned Parenthooda*, bila sam kao samohrana majka poprilično zabrinuta oko toga kako ću podupirati djecu i omogućiti im sve što im je potrebno. Imala sam sreće da je u to vrijeme započinjao popis stanovništva za 2010. godinu pa su me odmah zaposlili u Zavodu za statistiku. Taj mi se posao jako svidio i nije bio kontroverzan kao moj posao u klinici. Kada je popis stanovništva završio, počela sam raditi kao potpora obiteljima koje su posvojile djecu s problemima u ponašanju. Uskoro sam pokrenula i neprofitni Centar za trudnice u svojoj zajednici, a 2018. sam počela raditi za »40 dana za život«. Bog mi je uvijek davao da nešto radim!

Kako je izgledala tvoja prva kampanja Inicijative? Kakvi su bili rezultati?

Kada se sjetim naše prve kampanje Inicijative u Storm Lakeu, mogu se samo diviti kako je Gospodin blagoslovio moj neznatan trud! Dvije godine nakon što sam dobila otkaz u klinici, osjetila sam poticaj od Boga da progovorim o onome što se u njoj događalo, no nisam znala kako to učiniti. Podijelila sam istinu o pobačajima preko internetske kamere s malom grupom svojih prijatelja vjernika i mogla sam vidjeti kako su ostali prestravljeni. Razmišljali smo što bismo mogli učiniti po tom pitanju pa sam im ja

predložila pokretanje Inicijative budući da sam znala da je *Planned Parenthood* ne podnosi. To je bilo upravo ono na što me Bog pozivao - pokretanje bdjenja! Osjećala sam kako svi imaju pravo znati što je pobačaj preko internetske kamere i da se on radi diljem Lowe. Prijavila sam jesensku kampanju 2011., nadajući se kako ću pokrenuti zajednicu i onda se iz nje izmigoljiti. Bilo mi je dosta kontroverza i definitivno mi nije trebalo opet biti u centru pažnje.

Najstrašniji dio za mene bio je suočiti se s mojim bivšim kolegama. Moraš biti poprilično jaka osoba da bi radio u toj klinici i znala sam da ono što će mi oni reći nikako neće biti ljubazno!

Dani do početnog događaja sporo su mi prolazili. Nekoliko mi je lokalnih pastora reklo kako se ne žele uključiti. Neki su čak i rekli da vjeruju kako Bog podupire ženino pravo na izbor. Bojala sam se da će bdjenje javno propasti jer neće naići na potporu drugih. No nije bilo tako. Bog je podigao vojsku ljudi voljnih izaći i moliti. Njegovom je milošću svih 480 sati bilo ispunjeno. Mnoge su se crkve uključile i svi su se sprijateljili. To je uistinu bilo čudo. U kratkom vremenu nakon što smo završili prvu kampanju Inicijative, *Planned Parenthood* je najavio da se zatvara! Imali su najam koji je predviđao da ostanu u istoj zgradi do 2023. godine. Bila sam zadivljena kako je Bog odgovorio na naše molitve. Storm Lake je bila prva od 21 ustanove *Planned Parenthooda* u Lowi koja se zatvorila i ujedno 21. klinika koja se zatvorila nakon kampanje Inicijative.

Često kažeš kako si po prirodi kukavica. No prava kukavica ne bi nikad javno molila u svome rodnom gradu. Potrebno je mnogo hrabrosti za takvo nešto. Kako si se osjećala dok si molila ispred svog bivšeg radnog mjesta?

Najstrašniji dio za mene bio je suočiti se s mojim bivšim kolegama. Moraš biti poprilično jaka

Sue Thayer, tijekom 2. međunarodne konferencije za život u Zagrebu 2019. kao jedna od ključnih govornica.

osoba da bi radio u toj klinici i znala sam da ono što će mi oni reći nikako neće biti ljubazno! Molila sam Boga da mi dopusti moliti u sigurnosti mog auta! No On me gurnuo ravno na pločnik. Moji su prijašnji prijatelji bili nemilosrdni i zli kako sam i mislila da će biti. No naučila sam da će nas Bog ojačati za ono na što nas je pozvao. Za mene hrabrost dolazi u malim dozama. On mi daje upravo ono što trebam u pravi trenutak.

Jesi li ikad mislila da ćeš biti zaposlena u Inicijativi kao članica Odbora ili da ćeš biti *pro-life* govornica? Jednom si rekla kako se ne smatraš nekom govornicom, no Bog te poprilično koristi kako bi razotkrio bolnu istinu pobačaja.

Moja je priča uvelike poput priče razmetnog sina iz Svetog pisma. Učinila sam nezamislive stvari, no Bog me nikad nije prestao voljeti i dozivati me k sebi. Velika je čast podići svoj glas za život. Bacila sam u vjetar tolike godine doslovno služeći neprijatelju. No Bog me nije samo opet prihvatio, On mi je oprostio i izbavio me. On može iskoristiti sve naše pogreške na svoju slavu! Ja sam dokaz da On može oprostiti i upotrijebiti bilo koga! Moje zaposlenje u Inicijativi je ostvarenje sna. Blagoslov je biti na strani života i u tako prekrasnom apostolatu.

Nastavak intervjua sa Sue Thayer pročitajte u sljedećem broju...

Sue Thayer sudjelovala je na našoj 2. međunarodnoj konferenciji za život »Život, dakle, biraj«. Pomoću ovog **QR koda** možete pogledati i njenu kratku izjavu za Laudato TV.

BIOETIČKI KUTAK

Život u majčinoj utrobi

Piše: Branka Gabrić, dr. sc. moralne teologije

UNICEF naglašava da je »Prvih 1000 dana života - vrijeme koje se proteže otprilike između začeca i drugog rođendana - jedinstveno razdoblje prilika kada se uspostavljaju temelji optimalnog zdravlja, rasta i neurorazvoja kroz cijeli životni vijek.«¹

Zanimljivo je uočiti kako Fond Ujedinjenih Naroda za djecu naglašava upravo prve mjeseci i godine života djeteta kao ključne za razvoj svake osobe, dok s druge strane još uvijek ima onih koji i u ime »znanosti« tvrde kako život počinje određeni broj dana ili mjeseci nakon začeca.

U narednim redcima želimo dati prostora upravo nerođenom djetetu. I dok se oko nas priroda budi u punom zamahu proljeća, želimo isto tako zastati i diviti se tom posebnom razvoju i bujanju života koje se događa skriveno u majčinoj utrobi i koje donosi jedan poseban plod - razvoj jedne nove osobe koja će svojim postojanjem na nezamjenjiv način obilježiti svijet koji je okružuje.

Jedan od svjetski poznatih priručnika iz embriologije opisuje kako »razvoj čovjeka započinje oplodnjom koja se događa kada se spermatozoid spoji s jajnom stanicom tvoreći jednu stanicu zvanu zigota. Ova totipotentna i visoko specijalizirana stanica predstavlja početak svakog od nas kao jedinstvene jedinice.«² Embrij ima jedinstvenu genetsku kombinaciju koja predstavlja njegov genom, odlikujući ga tako *novim ljudskim organizmom*, koji u svojem genetskom kodu nosi apsolutno originalni program po kojem će se razvijati i u kojem su sadržane informacije o visini, boji kose pa i vrste genetskih bolesti kojima će taj pojedinac biti podložan. Prenatalni razvoj događa se na *koordiniran, kontinuiran i postupan* način. Nakon oplodnje jednostanični embrij nazvan zigota putuje jajovodom prema maternici, komunicirajući s majčinim organizmom zahvaljujući takozvanom *cross-talku* odnosno »unakrsnom razgovoru« na biokemijskoj, hormonalnoj i imunološkoj razini koja priprema uspješno ugnježđenje u maternicu.

Proučavanjem prenatalnog razvoja čovjeka uočava se jedan kontinuitet i sklad koji se nastavlja nakon rođenja. Nerođeno dijete, baš kao i ono tek rođeno ili starosti od godinu dana, potrebno je skrb, ljubavi i strpljenja.

S vremenom ovaj biokemijski odnos između nerođenog djeteta i majke prerasta u sve osobniji i dublji odnos dviju osoba. Oko sedmoga dana započinje proces implantacije odnosno ugnježđenja u maternicu, nakon čega embrij nastavlja svoj razvoj. Četrnaestoga dana formira se primitivna pruga koja predstavlja os embrija i iz koje će se početi razvijati osnove živčanog sustava. Kardiovaskularni sustav počinje se također formirati vrlo rano, srce počinje kucati oko dvadeset i drugog-trećeg dana, a protok krvi započinje u četvrtom tjednu.

Zanimljivo je osvrnuti se na osjetila. Osnove sustava za dodir, okus, miris, sluh i vid počinju se razvijati već od petog tjedna gestacije, da bi se tek nakon složenog razvoja ovih sustava mogle registrirati prve percepcije i reagiranje na osjetne podražaje.

Talijanski prenatalni psiholozi Manfredi i Imbasciati naglašavaju da fetus »vidi« iako su mu oči zatvorene i »čuje« cijelim svojim tijelom. Nerođeno dijete izloženo je raznim mirisima hrane, kuhinje, cvijeća itd. Istraživanja pokazuju da fetusi mogu zapamtiti neke od tih mirisa jednako kao što mogu nakon rođenja prepoznati okuse kojima su bili izloženi još u maternici. Hrana koju uzimaju trudnice i dojilje daje okus amnionskoj tekućini i majčinom mlijeku te se tako mogu čak i »programirati« sklonosti glede ishrane koje će se očitovati tijekom kasnijeg rasta.

¹ CUSIK S., GEORGIEFF M.K., »The First 1,000 Days of Life: The Brain's Window of Opportunity«, u <https://www.unicef-irc.org/article/958-the-first-1000-days-of-life-the-brains-window-of-opportunity.html>

² MOORE K. L., PERSAUD T.V.N., TORCHIA M. G., *Lo sviluppo prenatale dell'uomo. Embriologia ad orientamento clinico*, Edra - Masson, Milano 2014, 13.

Uočeno je osim toga kako ubrizgavanjem slatke supstance u amnionsku tekućinu fetus počinje zadovoljno gutati, dok na gorki okus reagira mrštenjem. Sluh je prevladavajući osjećaj u prenatalnom razvoju. U dvadeset i petom tjednu, ali katkad i ranije, fetus reagira na vanjske zvučne podražaje te iznenadni zvučni signal može ubrzati njegove otkucaje srca. Osnovni zvuk kojem je izloženo nerođeno dijete otkucaji su majčina srca. Još je 1974. godine znanstvenik Murooka izveo eksperiment u kojem je novorođenčadi puštao zvuk koji je prethodno snimio u vratu maternice i primijetio kako su se bebe odmah umirile na taj zvuk. Zadnja dva desetljeća, ispitivanja su pokazala sposobnost fetusa da prepozna majčin glas i razlikuje ga od nepoznate osobe te da nakon rođenja novorođenčad pokazuje sklonost majčinom glasu.

Jedno zanimljivo istraživanje provedeno u Lecanuetovu laboratoriju pokazalo je da fetus može razlikovati glazbene note (note klavira Re4 i Do5), što svjedoči o ranom učenju glazbe. Svi rezultati istraživanja pružaju znanstvene dokaze da u posljednjem tromjesečju trudnoće zdravi fetusi počinju učiti majčin glas, materinski jezik i neke odabrane glazbene zapise. Razvoj vizualne funkcije događa se između četvrtog i šestog mjeseca. Iako tijekom gestacije samo mala količina svjetlosti prodire u maternicu, kada se intenzivno svjetlo usmjeri na majčin trbuh, fetus reagira kontrakcijama i pokušava skloniti pogled s izvora svjetlosti i okrenuti glavu. Unatoč zatvorenim kapcima, fetusi blizanaca znaju kako međusobno dodirivati lica i držati se za ruke od dva-desetog tjedna. Razvoj osjetila ima dvostruku funkciju: modelira i pomaže razvoj središnjeg živčanog sustava te priprema nerođeno dijete za vanjski svijet.

U medicini je sve do kraja 1980-ih prevladavao stav kako nerođena i novorođena djeca ne osjećaju bol. To je opovrgnuto tek 1987. godine znanstvenom studijom Ananda i Hickeya koji su progovorili o boli i njezinim učincima na fetuse i novorođenu djecu. Otkriveno je da, suprotno onome što se dotad smatralo istinitim, manjak mijelinizacije živčanog sustava ne sprječava percepciju boli.

³ RIGHETTI P. L., *Elementi di psicologia prenatale*, Magi, Roma 2003, 31.

Razvoj djeteta u majčinoj utrobi

Naprotiv, nerođena i novorođena djeca imaju veću gustoću receptora boli i tvari P (supstanca koja posreduje bol), dok su njihove inhibitorne sposobnosti (umanjivanja osjećaja boli) nezrele. Dakle, može se zaključiti da oni doživljavaju bol zapravo intenzivnije nego odrasli. Još uvijek ne postoji medicinska suglasnost od kojeg tjedna fetus može osjetiti bol. Ovisno o tumačenjima postojećih podataka, govori se najranije o 13., 16. ili 20. tjednu.

Posljednjih godina razvila se jedna nova grana psihologije nazvana prenatalna psihologija koja, kako je definira talijanski psiholog Righetti, »proizlazi iz interakcije medicinskog i psihološkog znanja i koja ima za cilj proučavati razvoj i psihofiziološke, komunikacijske, relacijske i psihološke sposobnosti fetusa, polazeći od pretpostavke - već eksperimentalno konsolidirane - da je fetus u stanju primiti podražaj (intra- i ekstrauterino), razraditi ga (također psihološki) i dati odgovor.«³ Pomoću novih 4D ultrazvuka, liječnici mogu bolje pratiti sposobnosti i razvoj fetusa te uočiti prve naznake njegove svjesnosti kao i početke socijalnog razvoja u slučaju blizanačke trudnoće.

Proučavanjem prenatalnog razvoja čovjeka uočava se jedan kontinuitet i sklad koji se nastavlja nakon rođenja. Nerođeno dijete, baš kao i ono tek rođeno ili starosti od godinu dana, potrebno je skrbi, ljubavi i strpljenja. Upravo zato što se nalazi u kritičnom periodu razvoja kada se postavljaju osnove cijelog bića, potrebno je velike skrbi, dobre prehrane i mnogo ljubavi kako bi u potpunosti razvilo svoje potencijale i jednom zasjalo pred našim očima.

Pomoću ovog **QR koda** možete pogledati kratak video u kojem je prikazan razvoj djeteta u majčinoj utrobi.

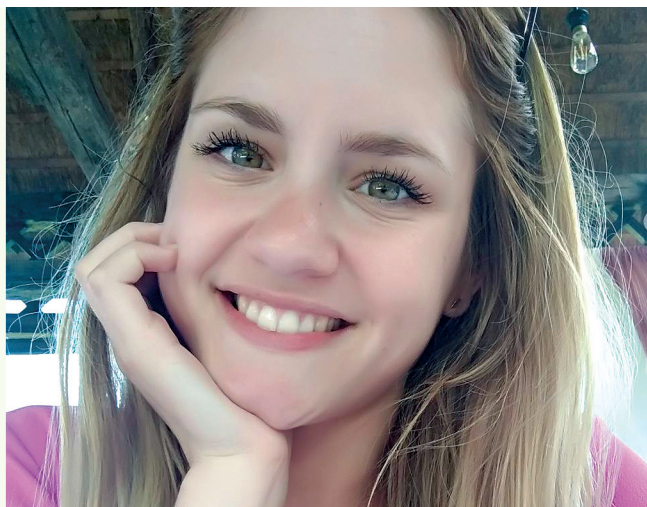
SVJEDOČANSTVO

Katja Rajić: (Ne)planirano

»Mama, zašto sva djeca imaju tatu, a ja nemam?«
Već u najranijoj dobi svoga života vidjela sam to i osjećala. Nešto je nedostajalo. Bolje rečeno - netko. Tata. Riječ koju sam tako rijetko upotrebljavala u svom životu i koje sam se čak u jednu ruku i sramila, možda i bojala, jer je stvarala osjećaj velike praznine u meni.

Moja priča počinje odlukom meni jedne bliske osobe iz obitelji koja je pod pritiskom svoga muža morala pobaciti, premda to nije željela. Tada joj je svećenik na ispovijedi rekao: »Sljedeći put kad saznaš da netko u tvojoj blizini želi pobaciti, spasi to dijete. To je tvoja pokora.« Moji mama i tata nikada nisu bili u braku, a ja sam jednostavno (ne)planirano nastala. Problem. Tata me nije želio i smatrao je da to treba riješiti pa je zakazao termin i odveo mamu u bolnicu. Tu dolazi ona prije spomenuta članica obitelji, spašava mamu od kardinalne pogreške i odvodi je kući. No tata je bio uporan i opet nagovarao mamu jer to je bilo »najbolje za oboje«. Dogovorio je i drugi termin i odveo mamu u bolnicu. Tada je po drugi put u bolnicu došla moja draga heroína, suočila tatu s njegovim postupkom i odvela mamu doma. Ovaj put je konačno odlučeno: »Ne, umrijeti neću nego živjeti i kazivati djela Gospodnja.«

Dana 22. listopada 1994. na svijet dolazi mala Katja, djevojčica plave kovrčave kose, maslinasto-zelenih očiju i prodorna pogleda. Kako sam odrastala, navikavala sam se na činjenicu da nemam tatu i to mi je postalo normalno, ali praznina u meni govorila je drukčije. I sama sam se često osjećala drukčijom, ali nisam znala zašto. Živjela sam s mamom, bakom i djedom u kući u Vrbovcu. Mama je većinu vremena radila, tako da su za moj odgoj bili zaduženi baka i djed i na neki su način oni postali roditeljske figure koje nikad nisam imala. Djetinjstvo, iako teško zbog neimaštine, bilo je lijepo sve dok zbog životnih okolnosti moj djed nije dopustio da nam se u gornji kat kuće doseli član šire obitelji zajedno sa svojom ženom i djecom. Alkohol je uzeo maha u životu tog čovjeka i ništa više nije bilo isto. Od tada su noći postale teške,

jer sve čega se sjećam jest da sam se budila usred noći sva mokra od znoja, tresući se od straha, a s kata iznad čulo se samo razbijanje, psovanje, udaranje, svađanje.

Sjećam se da sam se u tim trenucima privijala uz mamu koja je plakala i stalno bih je pitala: »Mama, ti nikad nećeš početi piti. Je li da? Samo mi reci da nećeš nikad piti alkohol.« Policija i kola Hitne pomoći ispred kuće postale su svakodnevice, a ja sam svaki dan u strahu ulazila u dvorište jer se nisam željela susresti s tom osobom. Pogotovo ne u pijanom stanju, jer bih u tim trenucima umirala od straha. U tom periodu mog života kao da je sve treperilo oko mene. Ništa nije bilo sigurno i strah je u meni rastao te sam postajala osjetljivija na stvari oko sebe. Djed je uvijek bio mudar, čovjek velikog i dobrog srca, veseljak, i zaista sam sretna što sam imala primjer takvog čovjeka u svome životu. Iako invalid, uvijek je bio uporan i nije se žalio na život. A onda je u 12. godini mog života obolio od raka i umro.

Meni kao da se svijet srušio, kao da sam izgubila oslonac i zaštitu. Od tada nisam mogla mirno spavati, stalno sam imala noćne more, a epizode s alkoholiziranim članom obitelji postajale su sve češće. Moji ujak i ujna tada su bili članovi karizmatske molitvene zajednice *Dobri pastir* i rekli su mi da, ako želim, mogu početi s njima na otvoreni susret gdje će se vlač. Dražen Radigović pomoliti nada mnom te da su ljudi već i prije ozdravljali od različitih bolesti i strahova. Pristala sam samo iz razloga da sve te noćne more i strahovi prestanu. Nisam ni pomišljala da će to biti jedan od prijelomnih trenutaka u mom životu. Susret je počeo sa slavljenjem, slijedio je nagovor i onda molitva u kojoj nas je vlač. Dražen pozvao da svoj život predamo Bogu. U tom trenutku kao da se nešto slomilo u meni, počela sam plakati i kao da je nešto izašlo iz mene. Te noći po prvi put mirno spavala. Nakon toga me nitko nije tjerao da dolazim na susrete zajednice. Jednostavno sam osjetila da sam pozvana biti tamo pa sam se u svojoj 12. godini priključila slavljeničkom timu, postala dio zajednice.

Bog je dotaknuo moje srce i Njegova je ljubav donijela mir i utjehu nakon gubitka djeda, ali to je bio samo početak moje promjene. Tri godine nakon djedove smrti baka se također razboljela od raka i umrla. To je bio ponovni udarac koji me slomio u mojoj 15. godini jer, na neki način, još je jedna roditeljska figura otišla iz mog života, a i upravo sam u tom trenutku saznala da sam dijete koje je trebalo biti pobačeno. Sjećam se da sam u tim trenucima samo plakala i strah kao da se polako vraćao. Nakon djedove i bakine smrti život je postao teži, mama je radila dva posla i nisam uvijek mogla imati sve kao moji vršnjaci, morala sam se za sve izboriti sama na lakši ili teži način i mnogo sam puta nailazila na nerazumijevanje kako vršnjaka tako i drugih ljudi.

Počela sam se osjećati odbačenom i nesigurnom, makar se to izvana nikad ne bi reklo jer sam uvijek bila nasmijana. U svemu tome nikad nisam željela odustati od Boga i nekako sam vjerovala da Bog vodi moj život koliko god težak bio. Dok sam bila u srednjoj školi, upoznala sam tako momka koji je ulijevao povjerenje i kao da sam od njega mogla dobiti zaštitu za kojom sam uvijek čeznula. Naizgled vjernik, bio je sve samo ne to. Vjerovala sam mu u potpunosti, ali on je pogazio moje dostojanstvo i slomio moje srce samo iz razloga što sam rekla da živim vjeru i predbračnu čistoću i da želim čuvati svoju nevinost za svoga muža. Odlično, još jedan udarac muške figure. Tu sam se zatvorila i nesvjesno sebi rekla da će sljedeći put netko morati biti jako uporan kako bih mu povjerovala i zavrijediti da mu se otvorim. Počela sam graditi zidove i postala u jednu ruku i oštra, ali u dubini sebe željela sam da se netko bori za mene i ne odustaje. Tako sam bila sigurnija.

Kako je vrijeme prolazilo, odlučila sam stupiti u kontakt s ocem. Nikad ga nisam upoznala, ali povremeno bismo se čuli putem društvenih mreža. Znam tko je i kako se zove, čak sam i inicirala kavu s njim, ali izbjegao je susret svaki put do sada. Priznajem, boljelo je. Bez obzira na teškoće, nikada nisam pomišljala odustati od Boga i sve što sam željela je bilo ostati Mu vjerna. Malo-pomalo uvidjela sam kako moram mijenjati stvari kod sebe i početi rušiti zidove, dopustiti Njemu da uzme svu tu ljutnju i tugu koja se godinama nakupljala i činila me

u pojedinim trenucima grubom. Molila sam Ga da mi promijeni srce i On ga je prije pola godine slomio. To je bio jedini način da shvatim kako me On ljubi i prihvaća i da u Njemu imam Oca. To je bio jedini način da izlijem pred Njega sve što je bilo u meni ovih godina, da priznam kako sama ne mogu oprostiti, ali da me On može naučiti i opraštati, otpustiti i ljubiti sve koji su dio ove priče, da konačno mogu prihvatiti sebe i činjenicu da je dobro što postojim.

Danas imam 25 godina, završila sam fakultet, zaposlena sam. I sve je to Božja milost i providnost na djelu. Bez Njega ne bih mogla učiniti ništa. Bog je također bio velikodušan u davanju svojih talenata i odlučio kako bi bilo dobro da još netko pjeva za Njegovo kraljevstvo. Tako sam počela pisati pjesme i uglazbljivati ih, a članica sam i glazbenog sastava za vjenčanja »Adoramus«. Je li čitav moj život bio neplaniran? Ne bih rekla. Bog uvijek vidi širu sliku i vodi nas putovima koji su nama nerazumni i nelogični. Da nisam imala ovakav život kakav sam imala, vjerujem da bih na mnoge stvari gledala drukčije. Ali život me naučio, otvorio mi je oči da vidim dublje. Vjerujem stoga da je i ovo moje svjedočanstvo samo put u nečije srce.

Muškarci! Danas znam da nitko ne može odlučiti umjesto mene želim li živjeti ili ne. Jer ja to želim! I nije samo pitanje financijske situacije s kojom će se ostavljeno dijete nositi, već i emocionalno i duhovno. Ne odustajte samo zato što se u početku čini teško i nemoguće.

Žene! Molite za svoje momke i muževe. Oni trebaju našu pomoć na putu za nebo, da postanu ono na što ih Bog poziva. Imala sam priliku moliti i postiti za jednu mušku osobu za vrijeme njegovih ispita i danas vidim da to nije bio samo duhovni boj za njegove ispite nego i za njegovo srce. Nije prošao dan, a da nisam u ljudskoj slabosti pomislila kako je bolje odustati, ali Bog me krijepio i tu mi pokazao koliko onaj crni udar na muško srce i koliko im je potrebna naša molitva i podrška. Budite odvažne!

Budući da pjevam slavljeničke pjesme, željela bih završiti ovo svjedočanstvo riječima upravo jedne takve pjesme: »Neka slab kliče: ja sam jak, a siromah: bogat sam. Neka slijep kliče: vidim. To mi Gospod učini!«

Pomoću ovog **QR koda** možete pristupiti pjesmi »Nauči me« koju je napisala i otpjevala Katja Rajić. ▶

TRUDNA SI?

Trebaš pomoć?

Nisi sama!

091 724 1044

 40 DANA ZA ŽIVOT

Pomoću ovog QR koda možete saznati više o našem Timu za trudnice »Nisi sama« koji pomaže trudnicama koje razmišljaju o pobačaju. Više o djelovanju samog Tima za trudnice možete saznati i odlaskom na stranicu www.hrvatskazazivot.com pod rubrikom »Programi«.

